

OZLJEDA RADNIKA ZBOG PADA S KOMUNALNOG VOZILA

Tijekom skupljanja komunalnog otpada u jednoj od ulica, radnik A.A., zaposlen kod poslodavca X.X., vozio se s ostalim radnicima na papučici komunalnog vozila prema sljedećoj lokaciji prikupljanja otpada. U jednom momentu, tijekom vožnje, radnik A.A. je pao s vozila te je zadobio višestruke teže ozljede glave i trupa, zbog kojih je naknadno preminuo u bolnici.

Slika 1. Komunalno vozilo

OPIS DOGAĐAJA

Na temelju činjenica utvrđenih očevidom mjesta događaja i komunalnog vozila, uzetih izjava očevidaca događaja, pregleda snimke nadzorne kamere komunalnog vozila te uvidom u dokumentaciju utvrđeno je sljedeće.

Predmetna nesreća dogodila se na javnom prostoru gdje su radnici poslodavca X.X. obavljali redovite poslove sakupljanja i odvoza komunalnog

otpada. Navedene poslove obavljala je skupina radnika: vozač komunalnog vozila C.C. i radnici na komunalnom vozilu A.A., B.B. i D.D., koji su sačinjavali posadu komunalnog vozila, a koje je na ove poslove, prema vlastitoj izjavi, rasporedio poslovođa E.E. Prilikom prevoženja radnika na stražnjim papučicama komunalnog vozila od završetka ulice prema glavnoj cesti i sljedećem punktu sakupljanja otpada, nakon oko 200 m vožnje, radnik A.A. pao je s papučice vozila na prometnicu — bankinu i potom u kanal uz cestu te je gornjim dijelom leđa i glavom udario u rub mosta kolnog ulaza u dvorište.

Komunalno vozilo opremljeno je nadzornom kamerom kojom je snimljen predmetni događaj te je pregledom snimke utvrđeno da su se u vrijeme snimanja dva radnika vozila na papučicama komunalnog vozila, osim u vrijeme kada su silazili zbog pražnjenja kanti.

Radnik A.A. vozio se na desnoj papučici, a na lijevoj najprije radnik B.B., a potom radnik D.D. Isto tako utvrđeno je da se radnik A.A. za vrijeme vožnje pretežito držao za rukohvat samo desnom rukom, jer u lijevoj držao čitač barkodova kanti. Povremeno se držao s obje ruke, ali za desni gornji rukohvat. Pražnjenje kanti u vozilo radnici su obavljali ručno.

Nakon vožnje glavnom cestom vozilo je skrenulo u ulicu i odmah nakon toga radnici započeli su s prinošenjem i pražnjenjem kanti što obavljaju do kraja ulice. Komunalno vozilo okrenulo se vožnjom unatrag, a radnici su stajali na papučicama.

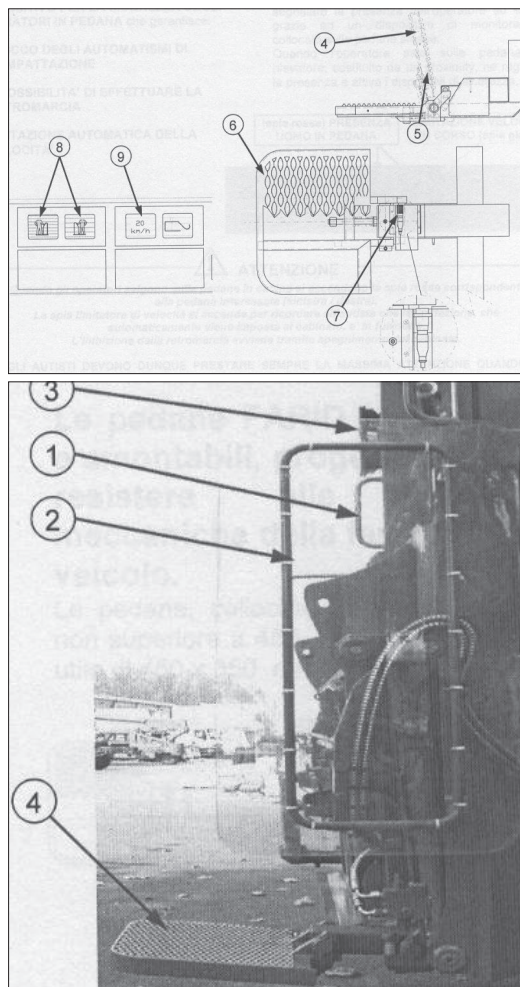
Od okretanja vozila do trenutka pada radnika s papučice radnici nisu obavljali druge radnje osim vožnje. Za čitavo vrijeme radnik A.A. drži se samo desnom rukom za gornji desni rukohvat vozila, a u lijevoj ruci držao je čitač.

Tijekom prolaska vozila kroz lijevi zavoj radnik A.A. gubi ravnotežu i pada s papučice desno od vozila, držao se desnom rukom za rukohvat tako da se leđima okrenuo u smjeru vožnje i pao na bankinu i u putni jarak, pri čemu je gornjim dijelom leđa i glavom udario u rub mosta kolnog ulaza u dvorište.

Uvidom u priručnik za uporabu i održavanje predmetnog komunalnog vozila utvrđeno je sljedeće:

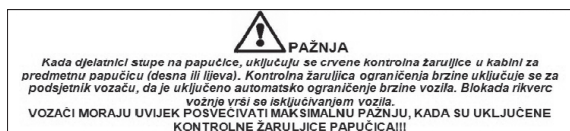
- Komunalno vozilo izrađeno je u skladu s HRN EN 1501-1:2015, Vozila za skupljanje otpada - Opći i sigurnosni zahtjevi - 1. dio: Vozila za skupljanje otpada sa stražnjim punjenjem;
- Papučice smiju spuštati i koristiti isključivo ovlaštene osobe, i to s ograničenjem na distancu između različitih točaka sakupljanja u području rada, pod sljedećim uvjetima:
 - brzina vožnje vozila ne veća od 20 km/h
 - prijevoz samo jednog djelatnika na svakoj papučici;
- Izričito je zabranjeno izvoditi manevre vožnjom unazad dok se na papučicama nalaze osobe;
- Strogo je zabranjeno zadržavanje na papučicama dok vozilo vozi u rikverc;
- Prije penjanja na papučice uvjeriti se da su do kraja spuštene;
- Nikada ne koristiti papučice ako nisu savršeno ispravne i spremne za rad;
- Za vrijeme prijevoza držati se objema rukama za odgovarajuće oslonce;
- Na papučici stajati s nogama u središnjem položaju;

- Ne skakati/pomicati noge dok ste na papučici;
- Stajati na obje noge dok ste na papučici;
- Održavati papučicu čistom;
- Izvoditi održavanje, predviđeno za papučice.

Legenda: 1 - ručka; 2 - zaštita od uklještenja; 3 - rasvjeta; 4 - papučica; 5 - okretni zglob; 6 - rešetka protiv klizanja; 7 - uređaj za signalizaciju; 8 - kontrolne žaruljice za dojavu radnika na papučicama; 9 - kontrolna žaruljica uključivanja ograničenja brzine (20 km/h)

Slika 2.

Slika 3. Upozorenje iz Upute

Sigurnosna oprema papučica za vožnju radnika sadrži:

- **blokiranje automatskih uređaja za sabijanje**
- **onemogućavanje vožnje u rikverc**
- **automatsko ograničenje brzine.**

Održavanje papučice:

- Osigurati da osovine papučica i pripadajući rukohvati budu uvijek u radnom stanju.
- Provjeriti da potrebna sila za pomicanje papučice s rukohvatom bude manja od 25 kg.
- Periodično podmazati osovine i zglobove, uključujući opružni sustav.
- Oštećene dijelove treba odmah odstraniti.
- Mjesečno provjeravati da je težina od 20 kg dovoljna za uključivanje sigurnosnog uređaja; ako sustav nije dovoljno osjetljiv, treba podesiti oprugu br. 3.
- Podešavanje opruge i sigurnosnih beskontaktnih prekidača/signalizacije smiju obavljati samo ovlašteni djelatnici održavanja; ispravno podešavanje udaljenosti za očitavanje beskontaktnih prekidača ima temeljnu ulogu u svrhu sigurnosti.
- Tjedno treba provjeravati ispravan rad svjetala i zvučnog signala za komunikaciju u kabini.
- Kontrolirati stanje istrošenosti osovine zgloba br. 1, za preklapanje. Ako je osovina stanjena za cca 1 mm, treba ju zamijeniti novom.

Pregledom ispisa tahometra komunalnog vozila utvrđeno je da je brzina vozila, u vrijeme prije pada radnika, do trenutka zaustavljanja, bila između 30 i 40 km/h s povremenim ubrzanjima do 60 km/h. Zadnja izmjerena brzina prije

zaustavljanja, što odgovara trenutku pada, bila je 40 km/h. U promatranom razdoblju nije zabilježena brzina kretanja od 20 km/h i manje.

Slijedom svega navedenog utvrđeno je da su radnici za prevoženje koristili papučice na stražnjoj strani komunalnog vozila i na dionicama kada to nije bilo nužno i potrebno za obavljanje poslova sakupljanja komunalnog otpada, uključujući i dionicu ulice. Vozač komunalnog vozila C.C. nije prilagodio brzinu kretanja na 20 km/h, tijekom vožnje kada su se radnici vozili na papučicama, odnosno sigurnosni uređaj, koji je trebao blokirati brzinu vožnje, nije bio ispravan. Isto tako, sigurnosni uređaj za blokadu vožnje unazad nije bio ispravan, jer je pregledom snimke vidljivo da se komunalno vozilo okrenulo vožnjom unazad, a radnici su stajali na papučicama. Dalje, stradali radnik se, tijekom vožnje držao samo jednom rukom, a ne sa dvije, kako je navedeno u Uputama.

PROVEDBA PROPISA ZAŠTITE NA RADU

Očevid navedenog događaja obavio je inspektor rada u području zaštite na radu u suradnji s djelatnicima policije. Inspekcijskim nadzorom utvrđene su bitne činjenice o mjestu događaja kao i nedostaci koji su pridonijeli stradavanju radnika.

U skladu s odredbama članka 18. Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 71/14., 118/14., 94/18. i 96/18.; u daljnjem tekstu: ZZR), poslodavac je obavezan, uzimajući u obzir poslove i njihovu prirodu, procjenjivati rizike za život i zdravlje radnika i osoba na radu, osobito u odnosu na sredstva rada, radni okoliš, tehnologiju, fizikalne štetnosti, kemikalije, odnosno biološke agense koje koristi, uređenje mjesta rada, organizaciju procesa rada, jednodinamičke i psihofiziološke napore, rad s nametnutim ritmom, rad po učinku u određenom vremenu (normirani rad), noćni rad, psihičko radno opterećenje i druge rizike koji su prisutni, zbog sprečavanja ili smanjenja rizika. Nadalje, obavezan je imati procjenu rizika izrađenu u pisanom ili elektroničkom obliku koja odgovara postojećim rizicima na radu i u vezi s radom i koja je dostupna radniku na mjestu rada.

Odredbama članka 27. ZZR-a propisano je da je poslodavac obavezan osposobljavanje provesti na način da radnika obavijesti o svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika (o organizaciji rada, rizicima i načinu izvođenja radnih postupaka i sl.), da radniku objasni i da radnika osposobi za praktičnu primjenu mjera zaštite na radu koje je dužan primjenjivati tijekom rada u skladu s procjenom rizika kojima je izložen na radu i u vezi s radom te u slučaju promjene, odnosno pojave novih rizika, neovisno o tome je li s tim u vezi već izmijenio ili dopunio procjenu rizika.

Odredbom članka 41., stavak 3. ZZR-a, propisano je da je poslodavac obavezan osigurati da sredstva rada i osobna zaštitna oprema u uporabi budu u svakom trenutku sigurni, održavani, prilagođeni za rad i u ispravnom stanju te da se koriste u skladu s pravilima zaštite na radu, tehničkim propisima i uputama proizvođača tako da u vrijeme rada ne ugrožavaju radnike, a stavkom 4. istog članka ZZR-a da je obavezan isključiti iz uporabe sredstva rada i osobnu zaštitnu opremu na kojoj nastanu promjene zbog kojih postoje rizici za sigurnost i zdravlje radnika.

Odredbama članka 42., stavak 1. ZZR-a propisano je da je poslodavac obavezan, u skladu s ZZR-om, njegovim provedbenim propisima, pravilima zaštite na radu, posebnim propisima, odnosno uputama proizvođača, obavljati preglede, odnosno ispitivanja sredstava rada koja se koriste, zbog utvrđivanja jesu li na njima primijenjena pravila zaštite na radu i jesu li zbog nastalih promjena tijekom njihove uporabe ugroženi sigurnost i zdravlje radnika.

Odredbama članka 68. ZZR-a propisano je da je radnik obavezan i odgovoran obavljati poslove dužnom pažnjom te pri tome voditi računa o svojoj sigurnosti i zaštiti zdravlja, kao i sigurnosti i zaštiti zdravlja ostalih radnika koje mogu ugroziti njegovi postupci ili propusti na radu. Smatra se da radnik radi dužnom pažnjom kada poslove obavlja u skladu sa znanjima i vještinama koje je stekao tijekom osposobljavanja za rad na siguran način te kada radi prema uputama poslodavca, odnosno njegovog ovlaštenika, tako da: prije početka rada pregleda mjesto rada te o uočenim

nedostacima izvijesti poslodavca ili njegovog ovlaštenika; pravilno koristi sredstva rada; pravilno koristi propisanu osobnu zaštitnu opremu koju je nakon korištenja obavezan vratiti na za to određeno mjesto; pravilno koristi i samovoljno ne isključuje, ne radi preinake i ne uklanja zaštite na sredstvima rada; odmah obavijesti poslodavca, njegovog ovlaštenika, stručnjaka zaštite na radu ili povjerenika radnika za zaštitu na radu o svakoj situaciji koju smatra značajnim i izravnim rizikom za sigurnost i zdravlje, o nepostojanju ili nedostatku uputa za takvu situaciju, kao i o bilo kojem uočenom nedostatku u organiziranju i provedbi zaštite na radu; posao obavlja u skladu s pravilima zaštite na radu, pravilima struke te pisanim uputama poslodavca i prije odlaska s mjesta rada ostavi sredstva rada koja je koristio u takvom stanju da ne ugrožavaju ostale radnike ili sredstva rada.

Odredbom članka 4., stavak 1. Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme (N.N., br. 18/17.) propisano je da je poslodavac obavezan osigurati da je radna oprema koja je na raspolaganju radnicima ispravna, za rad prikladna i prilagođena i da za vrijeme rada ne ugrožava njihovu sigurnost i zdravlje.

Odredbom članka 5., stavak 2. Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme propisano je da poslodavac mora održavati radnu opremu na način da ista bude tijekom svojeg trajanja u skladu s odredbama ovoga Pravilnika ili posebnih propisa.

Odredbama članka 6. Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme propisano je da, zbog sigurnosti i zdravlja i sigurnih uvjeta rada i radi pravovremenog otkrivanja i otklanjanja kvarova koji mogu uzrokovati opasne situacije, poslodavac mora za radnu opremu osigurati: povremene preglede i, ako je potrebno, ispitivanje od strane ovlaštenih osoba u skladu s nacionalnim propisima odnosno praksi i posebne preglede od strane ovlaštenih osoba svaki put kad nastupe iznimne okolnosti koje bi mogle ugroziti sigurnost radne opreme, poput preinaka, nezgoda ili duljih zastoja u radu. O pregledu radne opreme poslodavac vodi evidenciju, čuva je i daje na raspolaganje nadležnom inspektoratu zaštite na radu. Ako se radna oprema nalazi izvan

prostora poslodavca, uz nju se mora nalaziti fizički dokaz o izvršenom zadnjem pregledu odnosno ispitivanju.

Odredbama članka 9. Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme propisano je da poslodavac mora osigurati radnicima odgovarajuće obavijesti i, ako je potrebno, pisane upute za radnu opremu koju koristi pri radu, koje moraju sadržavati najmanje odgovarajuće sigurnosne i zdravstvene informacije o uvjetima korištenja radne opreme, predvidljivim neočekivanim situacijama i iskustvu pri uporabi radne opreme, ako je to potrebno. Radnici moraju biti upozoreni na opasnosti kojima su izloženi, radnu opremu koja se nalazi u radnom prostoru i na sve promjene koje na nju utječu, u mjeri u kojoj utječu na radnu opremu koja se nalazi u njihovom neposrednom radnom okruženju, čak i ako je izravno ne upotrebljavaju.

POVREDA PROPISA

Inspekcijskim nadzorom utvrđeno je niz povreda propisa iz područja zaštite na radu, od kojih navodimo sljedeće:

1. Poslodavac nije, u skladu s odredbom članka 41., stavak 3. ZZR-a, osigurao da sredstva rada i osobna zaštitna oprema u uporabi budu u svakom trenutku sigurni, održavani, prilagođeni za rad i u ispravnom stanju te da se koriste u skladu s pravilima zaštite na radu, tehničkim propisima i uputama proizvođača tako da u vrijeme rada ne ugrožavaju radnike, propisano je da je, i nije, u skladu sa stavkom 4. istog članka ZZR-a isključio iz uporabe sredstva rada i osobnu zaštitnu opremu na kojoj nastanu promjene zbog kojih postoje rizici za sigurnost i zdravlje radnika.
2. Poslodavac nije - u skladu s odredbama članka 42., stavak 1. ZZR-a, u skladu s ZZR-om, njegovim provedbenim propisima, pravilima zaštite na radu, posebnim propisima, odnosno uputama proizvođača - obavljao preglede, odnosno ispitivanja sredstava rada koja se koriste, radi utvrđivanja jesu li na njima primijenjena pravila zaštite na radu i jesu li zbog na-

stalih promjena tijekom njihove uporabe ugroženi sigurnost i zdravlje radnika.

3. Vozač komunalnog vozila C.C. nije u skladu s odredbama članka 68. ZZR-a obavljao poslove dužnom pažnjom i nije vodio računa o sigurnosti i zaštiti zdravlja ostalih radnika koje mogu ugroziti njegovi postupci ili propusti na radu. Nije prije početka rada pregledao mjesto rada, u ovom slučaju komunalno vozilo, te o uočenim nedostacima izvijestio poslodavca ili njegovog ovlaštenika. Nije odmah obavijestio poslodavca, njegovog ovlaštenika, stručnjaka zaštite na radu ili povjerenika radnika za zaštitu na radu o situaciji koju smatra značajnim i izravnim rizikom za sigurnost i zdravlje, kao i o bilo kojem uočenom nedostatku u provedbi zaštite na radu. Nije obavljao posao u skladu s pravilima zaštite na radu, pravilima struke te pisanim uputama poslodavca.

PODUZETE INSpeKCIJSKE MJERE

Tijekom očevida inspektor rada je na temelju ovlasti iz odredbe članka 70., stavak 1. Zakona o Državnom inspektoratu (N.N., br. 115/18., u daljnjem tekstu: ZDI), donio propisane upravne mjere:

1. usmeno rješenje upisano u zapisnik o inspekcijskom nadzoru kojim je, u skladu s odredbom članka 91., stavak 1., podstavak 1. ZZR-a, poslodavcu, na vrijeme dok se ne otklone utvrđeni nedostaci, zabranio uporabu sredstva rada, komunalnog vozila;
2. usmeno rješenje upisano u zapisnik o inspekcijskom nadzoru kojim je, u skladu s odredbom članka 92., stavak 1., podstavak 2. ZZR-a, poslodavcu naredio da u određenom roku provjeri osposobljenost radnika koji su obavljali poslove na komunalnom vozilu u vrijeme nesreće;
3. usmeno rješenje upisano u zapisnik o inspekcijskom nadzoru kojim je, u skladu s odredbom članka 92., stavak 1., podstavak 4. ZZR-a, poslodavcu naredio ispitivanje sredstva rada, komunalnog vozila nakon otklanjanja nedostataka.

Inspektor je obavio nadzor u sjedištu poslodavca gdje je utvrđeno da je od 10 komunalnih vozila, 4 neispravno (neispravne papučice, blokada brzine i blokada vožnje u nazad). Na temelju utvrđenih činjenica inspektor je poduzeo propisane mjere.

Na temelju odredbi članka 74. ZDI-a, inspektor rada je po službenoj dužnosti podnio kaznenu prijavu nadležnom Državnom odvjetništvu protiv odgovorne osobe poslodavca X.X.

i vozača komunalnog vozila C.C., zbog osnovane sumnje da su počinili teško kazneno djelo jer nisu propisane naprave za zaštitu na radu održavali u ispravnom stanju, i nisu ih stavili u djelovanje, i nisu uopće postupali prema propisima ili tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama i time su izazvali opasnost za život ili tijelo ljudi, opisano u odredbama članka 215., stavci 1. i 2., u vezi sa člankom 222., stavak 2. Kaznenog zakona (N.N., br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19.).

*Goran Beroš, dipl. ing. stroj.
Državni inspektorat, Zagreb*